

VUE NYT

JUNI 2010

Velkommen til det nye VUE NYT

VIDENCENTER FOR
UDDANNELSES- OG
ERHVERVSVEJLEDNING

////// I DETTE NUMMER KAN DU LÆSE OM

- 1 • **Nyt VUE – VUE NYT**
Redaktionel kommentar
- 2 • **Sidste nyt: Uddannelseskrav til personer, der arbejder med uddannelses- og erhvervsvejledning i uddannelsesinstitutioners fastholdelsesarbejde**
- 3 • **Gruppevejledning – muligheder og begrænsninger** v/Randi Skovhus
- 4 • **Studie- og karrierevejledning i VIAs Højskolen for Videreuddannelse og Kompetenceudvikling** v/Rita Buhl
- 5 • **Der skal to til en tango – grundskole og UU i samarbejde om unges karrierevalgsproces** v/Trine Harck
- 6 • **Uddannelsespligt og validering af uddannelsesparathed** v/Per Bram
- 7 • **Dokument: Høringssvar vedr. Ungepakke 2 fra undervisere på DUE i UCC**
- 8 • **Progression og overgang – fra gymnasium til videregående uddannelse** v/Lis Boysen
- 9 • **Mentorordninger og mentorskaber – nyt valgmodul i DUE** v/Anette Hansen og Lone Nordskov Nielsen
- 10 • **Den internationale vejlederkonference i IAEVG, november 2009** v/Carla Tønder Jessing
- 11 • **Den årlige vejlederkonference for vejledere ved UU og erhvervsuddannelser maj 2010** v/Lene Poulsen

Udgiver

Videnscenter for Uddannelses- og Erhvervsvejledning
Rudolfgårdsvej 1 • 8260 Viby J • +45 8755 1898
www.vejledning.net

Ansvarshavende redaktion

Lone Nordskov Nielsen • lni@viauc.dk
Lene Poulsen • lp@ucc.dk

Copyright

© 2010

 NYT VUE – VUE NYT!

Videncenter for Uddannelses- og Erhvervsvejledning har ændret karakter og drives nu som et samarbejde mellem vejledningsmiljøerne i VIA UC og UCC. Dette fremgår af vores hjemmeside – og afspejles nu også i Nyhedsbrevet, som har fået nyt navn, nyt layout og en lidt anden form. Vi vil fremover lægge hovedvægten på NYHEDER i form af præsentation og formidling af aktuelle begivenheder og tiltag på vejledningsfronten samt udviklings- og forskningsprojekter – både fra vores egen 'andegård' og fra vejledningsverdenen i øvrigt.

VUE NYTs læsere er velkomne til at kontakte redaktionen med henblik på bidrag og kommentarer, så nyhedsbrevet kan blive opdateret og spændende læsning for alle, som er aktive på vejledningsfronten.

VUE NYT udkommer tre gange om året: juni, november og februar.

God læselyst!

Redaktionen

Lone Nordskov Nielsen og Lene Poulsen

////// SIDSTE NYT

Der bliver nu – igen – stillet uddannelseskraft til personer, der arbejder med uddannelses- og erhvervsvejledning i uddannelsesinstitutioners fastholdelsesarbejde.

I Udkast til "Bekendtgørelse om vejledning om valg af videregående uddannelse og erhverv og om vejledning som led i fastholdelse af elever, kursister og studerende i uddannelse" á 11.06.2010, hedder det:

"§ 12. Hvis der i institutionens fastholdelsesarbejde indgår uddannelses- og erhvervsvejledning, skal denne del af opgaven varetages af vejledere, der har gennemført de tre obligatoriske moduler samt et relevant valgmodul på diplomuddannelsen i uddannelses- og erhvervsvejledning, en professionsbacheloruddannelse i offentlig administration med studieretning uddannelses- og erhvervsvejledning eller masteruddannelsen i vejledning, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Vejledning kan endvidere varetages af personer, som har de kvalifikationer, der er beskrevet i § 11, stk. 2.

Stk. 3. Ved alle nyansættelser af vejledere skal disse opfylde uddannelseskraftet eller dokumentere sine kompetencer efter stk. 1 eller 2. Er det ikke muligt at ansætte en egnet ansøger, der opfylder kravene i stk. 1 eller 2, kan der ansættes ansøgere, som herefter indgår i uddannelsesinstitutionens efteruddannelsesplaner, jf. stk. 4.

Stk. 4. Uddannelsesinstitutionen skal have en plan for, hvornår alle institutionens vejledere kan leve op til uddannelseskraftene i stk. 1 og 2."

GRUPPEVEJLEDNING – MULIGHEDER OG BEGRÆNSNINGER

v/ Randi Boelskifte Skovhus, lektor, VIA UC

Jeg vil her præsentere en undersøgelse af gruppevejledning, som jeg har lavet i forbindelse med afslutning af masteruddannelsen i vejledning, DPU.

Undersøgelsens formål er at bidrage til viden om, hvordan gruppevejledningssamtaler konkret kan udfolde sig i uddannelsessammenhæng, og hvordan gruppevejledning kan bidrage til vejledtes refleksion.

Undersøgelsens metode

Med ovennævnte fokus er det væsentligt at få "adgang til" gruppevejledningssamtaler og fx ikke alene til beretninger herom, som det fx kunne være tilfældet ved alene at vælge kvalitative interviews som metode.

Jeg har på denne baggrund benyttet "Stimulated recall-metoden", som er en metode, hvor deltageren genkalder sig, og fortæller om og kommenterer de tanker og strategier denne gjorde sig og havde under en konkret "episode". Denne genkaldelse og kommentering støttes og stimuleres, ved at vise deltageren videooptagelse af den aktuelle episode, da deltageren må formodes at kunne huske mere af og flere detaljer omkring gruppevejledningssamtalen, når der ses en videooptagelse af denne, end hvis der fx skal tænkes tilbage på samtalen uden 'hjælpemidler'.

Fem gruppevejledningssamtaler, afholdt af tre vejledere, med vejledning af studerende på en mellemlang videregående uddannelse, er videooptaget. Udgangspunktet for samtalerne var de studerendes refleksioner knyttet til deres studie. Videooptagelserne af de enkelte gruppevejledningssamtaler blev efterfølgende afspillet i deres fulde længde for henholdsvis de vejledte i de enkelte grupper og vejlederen (individuel), således at afspilningen fungerer som støtte for disse i forhold til at genkalde sig og på denne baggrund kommentere og diskutere de tanker, valg mm, som de havde og traf under gruppevejledningssamtalen.

Nedenfor præsenteres nogle hovedtræk af undersøgelsens resultater.

Aspekter af muligt udbytte af gruppevejledning¹

Tre mulige udbytter af gruppevejledning identificeres:

- Genkendelse af sig selv i de andres fortællinger – "jeg er ikke den eneste, der har disse problemer". Genkendelsen kan evt. have betydning for de vejledte i den forstand, at det kan opleves som en form for 'tryghed', at der er andre, der har samme type problemer, som man selv har.
- Overskridelse af individualisering – "de fælles problemer, vi har, kan skyldes strukturelle forhold og er således ikke nødvendigvis selvforskyldte". Det kan lette presset på den enkelte, at forklaringerne på vanskelighederne ikke nødvendigvis (alene) skal findes i den enkelte – dette selvom problemerne jo stadig skal håndteres.

-
- Handlingsperspektivet – ”der er noget jeg/vi kan gøre ved problemet, som jeg/vi ikke havde tænkt på før”. At gruppevejledningssamtalen kan bidrage til, at de vejledte får mulighed for at bruge hinanden i udforskningen af mulige løsninger og således udvikle handlemuligheder, der overskrider de vejledtes individuelle løsninger.

Faldgruber i gruppevejledning

- Når overskridelse af individualisering af problemerne ikke finder sted
- At vejledningen glider over i en form for individuel vejledning af en enkelt vejledt (som evt. på forskellig vis tilkendegiver, at denne ikke ønsker at være i centrum) foran gruppen, som alene lytter til vejledningen
- At gruppen ikke ”kommer i spil” og får mulighed for at interagere ift. det fælles emne, der samtales om i vejledningen – at gruppens potentialer ikke udnyttes
- At vejledning bidrager til at positionere vejledte negativt ift. de øvrige vejledte – positioneringer der kan have betydning for de vejledtes deltagelse på uddannelsesinstitutionen efterfølgende
- At vejlederen ved individuel vejledning af en vejledt foran gruppen kommer til at bidrage til at individualisere problemstillinger, som de vejledte som udgangspunkt oplevede fælles.

Refleksion

Undersøgelsen identificerer en række emner, som i gruppevejledningssamtalerne gøres til genstand for refleksion. Det konkluderes, at de(n) vejledtes refleksion i forhold til en række af disse emner kan betragtes som væsentlige for de vejledte i relation til deres studie, og der argumenteres for, at tegn på refleksion kan ses i vejledningssamtalerne.

Undersøgelsen viser, at det kan være problematisk, når emnet for refleksion i gruppevejledningssamtalen bliver en vejledts indre/personlighed, og hvordan vejledning i forlængelse heraf kan glide i retning af terapi, når der ikke knyttes an til kontekst, som fx gennemførelse af uddannelse. Det konkluderes, at det i gruppevejledning, som i al anden vejledning, er væsentligt, at vejlederen medreflekterer karakteren af emner, der gøres til genstand for refleksion – og at der således er nogle emner, der ikke er velegnede at sætte i centrum i vejledning.

Opsamling

Undersøgelsen viser, at gruppevejledning som metode besidder en række potentialer i relation til vejledning på uddannelsesinstitutioner, herunder hvordan den enkeltes refleksion kan støttes i en gruppesammenhæng – og at potentialerne i nogle tilfælde ikke udnyttes.

Ved valg af gruppevejledning som metode er det væsentligt, at vejlederen kender sin metode og præmisserne for dens anvendelse. Og desuden at vejlederen har fokus på gruppevejledningens potentialer, anerkender disse som værdifulde og konkret arbejder for at

udnytte disse samt afstemmer vejlederrollen herefter. Når der arbejdes med gruppevejledning, er det endvidere væsentligt at anerkende gruppevejledningens begrænsninger, således at valg af vejledningsmetode afstemmes efter vejledningsproblematik.

Til trods for at undersøgelsen påpeger forskellige problematikker knyttet til gruppevejledningsmetoden, skal det fremhæves, at disse ikke skal betragtes som et generelt forbehold overfor gruppevejledning i uddannelsessammenhæng fx med henblik på gennemførelse/fastholdelse. Undersøgelsen udfolder, at gruppevejledning rummer positive muligheder for at bidrage til at støtte den enkeltes refleksion og evt. handling i uddannelsessammenhæng.

- ▶ Undersøgelsens resultater udfoldes i bogen "At bygge bro i vejledning – perspektiver på relation, metode og samarbejdets betydning i vejlednings-sammenhæng" af Buhl, Haase, Skovhus og West i kapitlet "At bygge bro – udfordringer i gruppevejledning". Udkommer på VIA Systime, sommeren 2010.
Ønskes en udfoldet præsentation af undersøgelsens metode henvises til masterprojektet "Gruppevejledning og refleksion"
- ▶ Masterafhandlingen er tilgængelig på Vejlederforums portal under Vidensdeling

¹Det er væsentligt at påpege, at de forhold vedr. hhv. muligt udbytte i gruppevejledning og faldgruber i gruppevejledning (diskuteres senere) der fremhæves her, er baseret på denne kvalitative undersøgelse af gruppevejledning, og undersøgelsen giver sig således ikke ud for at være en fyldestgørende oversigt over hhv. potentialer og faldgruber i gruppevejledning, men snarere eksempler herpå

STUDIE- OG KARRIEREVEJLEDNING I VIAS HØJSKOLE FOR VIDEREUDDANNELSE OG KOMPETENCEUDVIKLING

v/ Rita Buhl, Lektor, studie- og karrierevejleder, VIA UC

Hvad er studie- og karrierevejledning i Videreuddannelse og Kompetenceudvikling?

Som titlen på vores vejledningstilbud antyder, bygger en del af vores vejledningsstrategi på, at valg og gennemførelse af uddannelse er forbundet med såvel den biografi, som ligger forud for uddannelsesforløbet som de karriereveje, der er mulige i forlængelse af endt uddannelse. Forskning viser, at mennesker klarer større udfordringer, hvis de dels kan se udkommet af anstrengelserne, dels har en tro på, at de har det, der skal til, for at nå de mål, de sætter sig (se f.eks. Lent, Robert W. et al., 1994 s. 91-104).

Vi forstår karriere således:

"Karriere er de veje, positioner og valg, som individet er optaget af gennem livet – både i fritid, uddannelse og job". (www.viauc.dk/videreuddannelse)

Vores karrierevejledning sigter således på at understøtte den enkeltes refleksion, afklaring og valg i forhold til karriereveje. I vores sammenhæng hovedsageligt de karriereveje og -valg, som knytter sig til valg af efter- og videreuddannelse.

Uddannelsesinstitutioner under undervisningsministeriet har en forpligtelse til at tilbyde gennemførelsesvejledning, et begreb, der i skrivende stund er under afvikling og erstattes af det mere kontante begreb 'fastholdelsesarbejde'. Dette tiltag har mødt stor kritik også fra University Colleges Denmarks regi i form af høringssvar fra Professionshøjskolernes Rektorkollegium (høringssvar af 12.03.2010). Denne debat vil jeg ikke afse plads til her, blot nævne, at vi i Videreuddannelse og Kompetenceudvikling fortsat holder fast i tilbuddet til kommende og nuværende studerende om studie- og karrierevejledning. Som nævnt har netop denne tilgang til vejledningen det formål at understøtte såvel valg som gennemførelse, og dermed at den studerende forbliver deltager på uddannelse. Vi arbejder og tror på et "både og".

Organiseringen af vejledningen

Teamet af studie- og karrierevejledere i Videreuddannelse og Kompetenceudvikling består af fire vejledere, som hver er tilknyttet et eller flere uddannelses- og professionsområder. Vi har et tæt samarbejde med andre medarbejdergrupper i afdelingen, som hver på deres område bidrager til den samlede vejledningsindsats. Dette gælder uddannelsesansvarlige, studieadministration, koordinator af realkompetencevurderingsaktiviteten, faglige kontaktpersoner og undervisere. Vejledning er således en del af den direkte kontakt til studerende, men det er klart, at vores roller vejledningsfagligt set er forskellige. Alle har på det generelle plan en vejledningsforpligtelse over for vejledningssøgende og en forpligtelse til at henvise til relevant studie- og karrierevejleder. Teamet af studie- og karrierevejledere forventes naturligvis at have den mest vidtgående vejlederrolle baseret på en vejledningsfaglig viden, som er anderledes end en professionsfaglig eller informativ viden.

Udover den vejledningsfaglige viden og kompetence har vejlederteamet såvel et bredt og generelt kendskab til uddannelsesporteføljen i Videreuddannelse og Competenceudvikling, men på hver sit felt varetager vi også vejledning og vurdering i forbindelse med ansøgning om f.eks. adgang til uddannelserne. Vi udgør på denne måde fire vejledningsveje ind i fire uddannelsesområder med forskellige mulige karriereveje.

Vejledningens indhold og metode

I lighed med den dominerende tilgang til vejledning i rigtig mange vejledningssammenhænge, så fylder den individuelle vejledningssamtale også meget i Videreuddannelse og Competenceudviklings studie- og karrierevejledning. Dette foregår på mail, i telefonen og ved personlige samtaler. Vejledningens problemstillinger spænder fra uafklarethed i forhold til, hvilke karrieremuligheder forskellige uddannelser åbner til, over hvilke der vil give mening i den vejledningssøgendes liv til så konkrete spørgsmål som økonomi, eksamensangst eller sammensætning af uddannelseselementer.

Vi tilbyder dog også mere kollektivt og gruppebaseret vejledning i form af f.eks. studie-støttende aktiviteter som kurser i akademisk læsning og skrivning, kursus i hurtiglæsning med titlen 'Effecto Read', brobyggende aktiviteter for kommende studerende og karrierevejledning i fællesskab med titlen 'Innovativ karrieretænkning'. Vi har en ambition om at den gruppebaserede vejledning skal komme til at fylde mere, da vi ser et vigtigt potentiale i de fællesskaber, som en gruppevejledning udgør, og som en mulighed for at dæmme op for en stærkt dominerende individualiseringsdiskurs.

Vejledernes kompetencer og kompetenceudvikling

Vejledningsreformen fra 2004 og den senere revidering af denne har været optaget af en professionalisering af vejledningen i Danmark. Derfor blev der også stillet krav til vejledernes uddannelsesbaggrund, og eksempelvis skulle vejledere ved uddannelsesinstitutioner under undervisningsministeriet som minimum have de tre obligatoriske moduler og et valgmodul fra Diplomuddannelsen i uddannelses- og erhvervsvejledning. Dette fokus og krav er i forbindelse med den før omtalte lovændring på området i færd med at blive undergravet. Der stilles nu krav om, at institutionerne udpeger 'fastholdelsesmedarbejdere', men ikke krav om disses faglige baggrund. Trods institutionernes høringsvar og utilfredshed med dette, kan det måske alligevel blive vanskeligere for vejledere at få tildelt formel uddannelse og kompetenceudvikling.

I vores vejlederteam har vi udarbejdet en strategi for vores kvalifikations- og kompetenceudvikling, der til dels imødegår denne udfordring. Vi har i fællesskab drøftet vores udviklingsbehov og udarbejdet et forslag til, hvordan vi dels ved hjælp af internt kompetenceudviklingsforløb, dels ved deltagelse i ekstern kompetenceudvikling kan sikre en kompetent vejledningsinstitution. Det interne forløb kommer til at foregå som en studiekreds understøttet af den faglige kompetence, som vi tilsammen udgør, bl.a. den masteruddannelse, som er en del af min formelle uddannelsesbaggrund. Vi har i fællesskab defineret nogle temaer, som synes særligt vigtige i vores praksis, og disse kommer til at danne udgangspunkt for kompetenceudviklingsforløbet, f.eks.: metoder i vejledning, karriereteorier og karrierevejledning samt vejledning i forbindelse med realkompetencevurdering.

Det interne forløb understøttes af, at vi tilstræber sammen at deltage i den årlige konference for vejledere ved videregående uddannelser, suppleret med evt. individuel formel uddannelse. Vi vil på denne måde opfatte os som et team med en samlet vejlederkompetence, der kan inspirere og bidrage til den enkeltes faglige udvikling.

Evaluering og kvalitetssikring

Et aktuelt indsatsområde er udvikling af et system til evaluering og kvalitetssikring af studie- og karrierevejledningen i Videreuddannelse og Kompetenceudvikling. Vi går således netop nu i gang med, i samarbejde med en kvalitets- og evalueringsfaglig kollega, at skabe et system, som egner sig til netop vejledningsområdet. Et nært samarbejde mellem vejledningsfaglighed specialfaglighed vedrørende kvalitet og evaluering er afgørende for kvaliteten af et sådan system. Vejledere er ofte ikke specielt optaget af kvalitetssikring og evaluering, men det vejledningsfaglige blik er en måde at sikre, at systemet meningsfuldt kan anvendes i forhold til vejledning.

► Referencer:

Lent, Brown og Hackett 1994: Toward a Unifying Social Cognitive Theory of Career and Academic Interest, Choice, and Performance.
I: Journal of Vocational Behavior, 45, 79-122

Professionshøjskolernes Rektorkollegium, University Colleges Denmark's hørings-svar af 12.03.2010 i forhold til: Høring om lov om ændring af lov om vejledning om valg af uddannelse og erhverv og forskellige andre love.

DER SKAL TO TIL EN TANGO – GRUNDSKOLE OG UU I SAMARBEJDE OM UNGES KARRIEREVALGSPROCES

v/ Trine Hinchely Harck, selvstændig konsulent

I mit masterprojektet i vejledning ved DPU, Århus universitet udforsker jeg samarbejdet mellem lærere og vejledere i grundskolen ud fra et deltagerperspektiv. Jeg har været på jagt efter læreres og vejlederes forståelser af unges karrierevalgsprocesser og betydningen heraf for deres samarbejde. Målet i masterprojektet var at etablere en mere sammenfat viden om samarbejdets muligheder og betydninger for unges karrierevalgsprocesser og for vejledningen i skolen og at bryde med fastlåste generaliseringer. Mit sigte var at overvinde grundlæggende dualistiske antagelser om samarbejdet og om henholdsvis vejlederes og læreres rolle og i stedet formulere et nyt ståsted hvorfra samarbejdet kan udvikles. I et perspektiverende afsnit formulerer jeg en samarbejdsdidaktik for såvel samarbejdet mellem lærere og vejledere som et samarbejde på det organisatoriske niveau.

Masterprojektets metodologiske afsæt er socialkonstruktivistisk interaktionisme og metoden er praksisforskning, hvor deltagerne indgår som medforskere.

Det empiriske materiale er interviewundersøgelser foretaget på tre skoler med lærere og UU-vejledere i deres naturlige samarbejdsrelationer. Det har således været målet at bringe lærere og vejleder sammen - for i samarbejde med de involverede parter at destablisere diskurser om og sociale kategorier i samarbejdet. Hensigten har været at udvide deres betingelser for deltagelse i samarbejdet.

Af mine undersøgelser fremgår det, at lærere og vejlederes opfattelse af unges karrierevalgsprocesser og karrierevejledning, af egen faglighed og opgave, stiller betingelser for, hvordan et samarbejde kan realiseres. Det har betydning for, hvilke forestillinger de gør sig om samarbejdet, hvilke forventninger de har til hinanden i samarbejdet og til deres indbyrdes positioneringer af hinanden.

Men derudover ser det ud også ud til, at samarbejdets muligheder får betydning for unges karrierevalgsprocesser i skolen. Unges karrierevalgsprocesser kvalificeres først, når de professionelle indgår i et tværfagligt samarbejde med det formål at løse en fælles opgave, som de bidrager til med hver deres faglige perspektiv.

Samarbejde er noget der skabes i en kontekst, der udgøres af såvel den anden part, de organisatoriske rammer og den samfundsmæssige diskurs om vejledning.

Vejlederes og læreres forståelser, handlinger og samspil konstitueres af hinanden, de strukturerer hinandens muligheder for at gøre noget. De stiller forskellige betingelser til rådighed for hinanden, såvel betingelser imellem dem og betingelser fra andre handle-sammenhænge.

Samarbejdet mellem lærere og vejledere og deres deltagelse heri kan derfor ikke alene tilskrives den enkelte lærer og vejleder. Det er ikke alene et spørgsmål om inderliggjorte individuelle egenskaber som manglende ansvarlighed, engagement eller motivation. Når forklaringsrammen reduceres til individuelle faktorer personificeres karrierevejledningen og samarbejdet herom og gøres alene til et spørgsmål om den enkeltes formåen og relationer. Lærernes og vejledernes deltagelse er i højere grad knyttet til deres betingelser for deltagelse.

Skolekulturen har stor betydning for læreres deltagelse i samarbejdet. Det ser ud til at samarbejdet mellem lærere og vejledere er bestemt af i hvor høj grad skolens pensum og indhold er organiseret omkring autonome fag. En fagopdelt og meget lærerstyret skole sætter grænser for de typer af samarbejde, der finder sted. En afdelingsopdelt skole, hvor der er tradition for tværfaglige og projektorienterede undervisningsforløb i samarbejde med lokalsamfundet, stiller bedre betingelser for et tværfagligt professionelt samarbejde. Det ser endvidere ud til, at lærernes bevidsthed om og engagement i forhold til arbejdet med unges karrierevalgsprocesser skabes gennem en faglig socialisering i deres afdelingsteams. Og det ser ud til at ledelsesopbakning i ord og handling er ganske afgørende.

UU-kulturen ser ligeledes ud til at være konstituerende for UU-vejlederes deltagelse i samarbejdet. Er der en forståelse for, at samarbejdet om karrierevalgsprocesser og UEA er et fælles anliggende for skole og UU, og at lærere og skole derfor må indgå i et gensidigt tværfagligt samarbejde? Og er der en forståelse for, at karrierevalgsprocesser ikke kan reduceres til orienteringer, besøg, individuelle samtaler og vejleder – eller lærerstyrede forløb med et snævert fokus på specifikke trin- og slutmål i UEA, men at karrierevalgsprocesser må tilrettelægges som kollektive akkomodative læreprocesser? Og får disse forståelser betydning for aftaler mellem UU og skole, UU's fokus ift. kompetenceudvikling af medarbejdere og vejledernes arbejdsbeskrivelser?

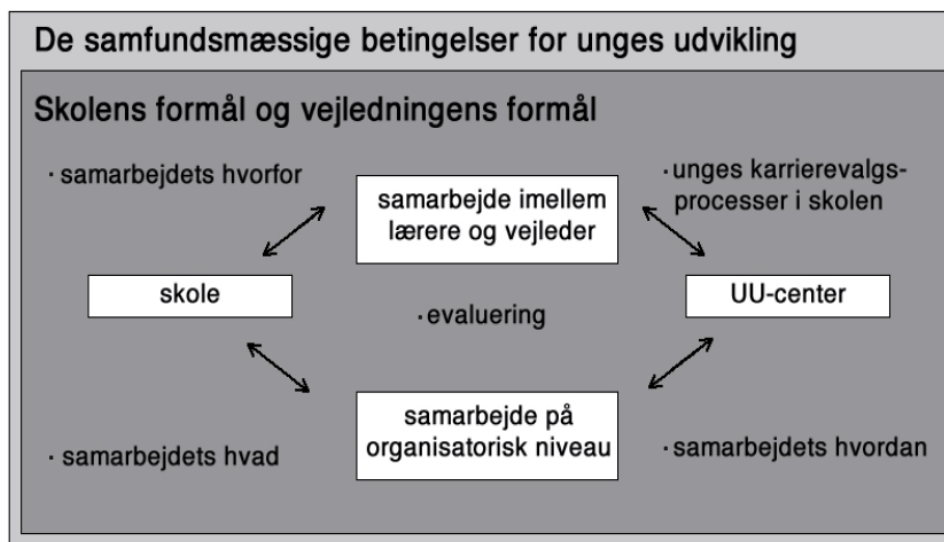
Herudover er det væsentligt med et fælles overordnet syn på skole- og vejledningsområdet, der skaber grobund og stiller betingelser for deltagelse for såvel skole som UU, lærere som vejledere i samarbejdet om unges karrierevalgsprocesser.

Med masterprojektets titel "Der skal to til en tango" har jeg ønsket at signalere, at samarbejde kræver to ligeværdige parter, og at et kvalificeret samarbejde ikke bare opstår af sig selv, men kvalificeres ved at træde fælles trin.

Min undersøgelse af læreres og vejlederes samarbejde rejser spørgsmålet: Hvordan kan en samarbejdsdidaktik se ud, der kvalificerer læreres og vejlederes samarbejde om unges karrierevalgsprocesser i skolen?

Med begrebet samarbejdsdidaktik forstår jeg refleksioner og undersøgelser, lærere og vejledere i fællesskab må gøre sig for at kvalificere deres samarbejde med henblik på at kvalificere unges karrierevalgsprocesser i skolen.

En samarbejdsdidaktisk rammesætning:

Hver for sig og i et samarbejde må skolen og UU-centret derfor løbende sætte samarbejdet om unges karrierevalgsprocesser i skolen på dagsordenen. På den måde sikres en kontinuerlig udvikling, der forholder sig til og reflekterer såvel karrierevirkelighed og skolevirkelighed.

► [Masterafhandlingen er tilgængelig på Vejlederforums portal under Vidensdeling](#)

UDDANNELSESPLIGT OG VALIDERING AF UDDANNELSESPARATHED

v/ Per Bram, Centerleder ved UU Vest Region Hovedstaden og underviser på Diplomuddannelsen i Uddannelses- og Erhvervsvejledning

Regeringens ungepakke 2 er vejledningens største udfordring siden de psykotekniske institutters duelighedsprøve. Vejledningens rolle kan nemlig blive at vurdere vejledtes personlighed for derefter subjektivt at afgøre den vejledtes videre karrierevej.

Der findes ingen videnskabelige undersøgelser, der viser, at vejledere, eller andre faggrupper for den sags skyld, kan forudse børn og unges fremtidige (uddannelses-) adfærd. Der er derfor heller ikke udviklet et metodisk grundlag for vejledere til at kigge i krystal-kuglen og forudse, om en ung kan gennemføre en uddannelse.

Der er en overhængende risiko for, at Ungepakke 2 kan bevirke, at vejledere henvises til subjektive vurderinger eller gæt, fordi de reelt ikke har forudsætninger for at vurdere det, som de bliver bedt om at vurdere. Vurdering af uddannelsesparathed risikerer at give et statisk billede af de unges realistiske valgmuligheder.

Vejledningens udfordring er derfor nu at rette sig mod det dynamiske perspektiv, således at vejledningsaktiviteter og samtaler bliver udviklingsorienterede. Derved kan de unge flytte sig til nye mulighedsrum.

Karriereudvikling og valgprocesser

Det dynamiske perspektiv skabes ved et samspil mellem individ, miljø og adfærd. Her kan man hente inspiration i Social Cognitive Career Theory (SCCT), der sætter fokus på, at tanker og handlinger konstrueres gennem sociale processer, der opstår, når mennesker interagerer med deres omgivelser (Duane Brown & Associates, 2002).

Mennesker handler, ifølge SCCT, ud fra deres vurdering af, hvad de kan og ud fra deres forestillinger om potentielt udbytte (hvad tror jeg, at jeg kan, hvad opnår jeg hvis...). Evner og præstationer kan ikke forstås eller vurderes uden for den kontekst, hvori de foregår (Lisbet Højdal og Lene Poulsen, 2007).

Uddannelsesparathed skal ses i denne kontekst, og vejledernes hovedopgave bliver derfor at udfordre og afdække de unges selvformåen samt at perspektivere deres forventninger til det aktuelle valg.

Såvel på vejlederuddannelsen som i UU centrene i Nordsjælland arbejder vi efter nedestående differentierede vejledningsproces, hvor uddannelsesparathed er tænkt ind i et dynamisk perspektiv. Den unges valgproces påvirkes hele tiden af den aktuelle kontekst og kan derfor forandres, når konteksten ændres. Det er derfor vejledningsindsatsens opgave at påvirke denne kontekst.

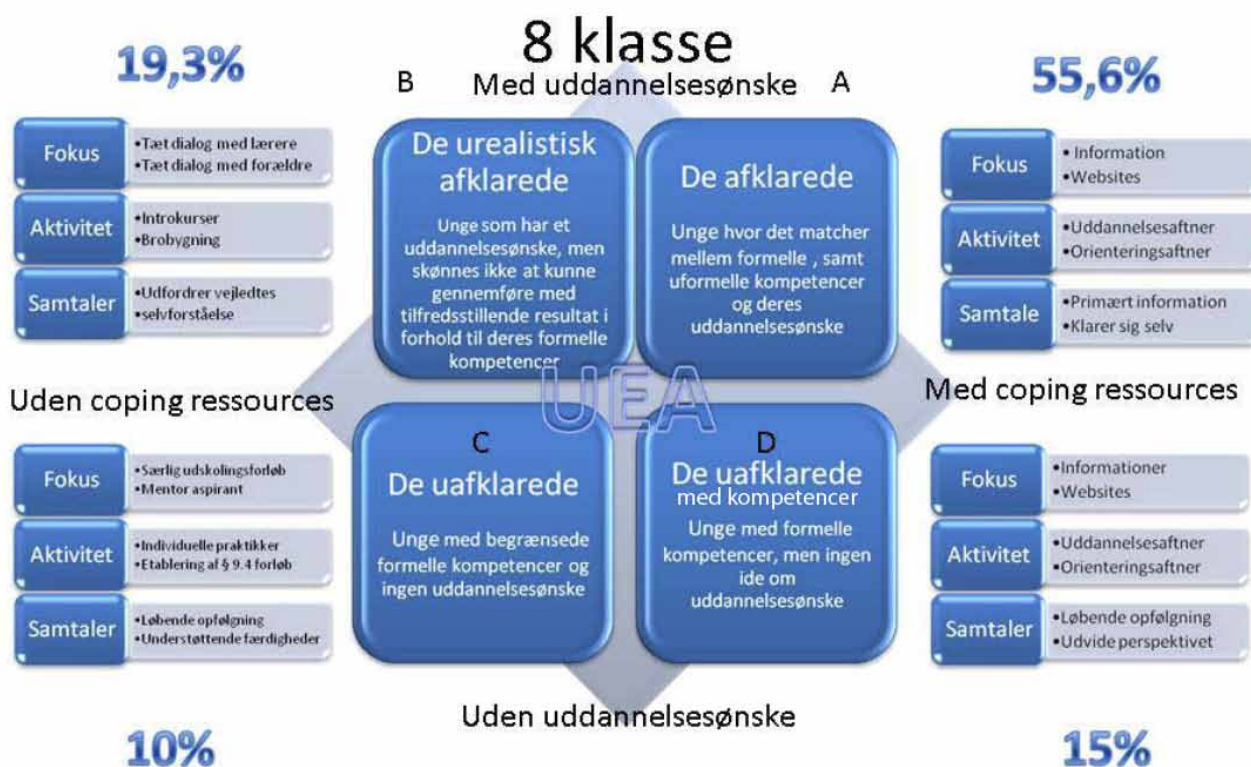
Den differentierede vejledningsproces

Inden udgangen af 8. klasse skal eleverne have udarbejdet en uddannelsesplan med foreløbigt valg af ungdomsuddannelse. Ved arbejdet med uddannelsesplanen har vejlederen i uddannelsessamtalen fokus på elevens kompetencer og afklaring i forhold til valg af ungdomsuddannelse.

Til illustration af den differentierede vejledningsindsats har UU Vest udarbejdet en arbejdsmodel, som inddeler eleverne i fire grupper. Til hver gruppe hører forskellige grader af behov for vejledning. De angivne tal er foreløbige og hentet fra uddannelsesplaner i 8. klasserne i Egedal og Frederikssund kommuner (2008-2009).

Det skal understreges, at inddelingen ikke er statisk, men netop et øjebliksbillede, der kan hjælpe vejlederen til at finde frem til vejledningsinitiativer, der for de enkelte grupper kan være med til at føre til yderligere afklarethed.

UU Vest fokus for den differentierede vejledningsindsats

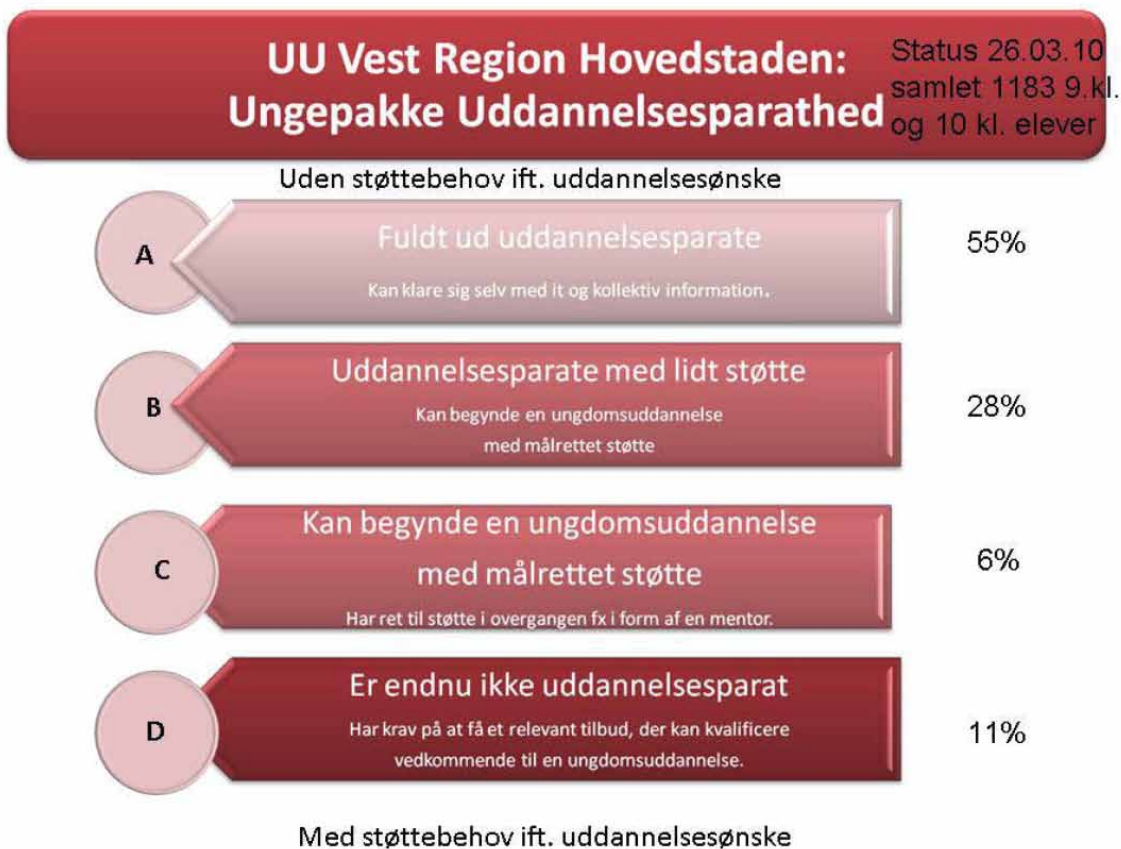
Herefter har vejlederen et billede af, hvilke vejledningsaktiviteter og øvrige indsatsforløb eleverne har behov for inden den endelige afklaring og det endelige valg af ungdomsuddannelse.

Inden marts i 9. klasse skal eleven udarbejde ansøgning til ungdomsuddannelse/10. klasse, hvori der indgår en uddannelsesplan. Uddannelsesplanen rummer blandt andet en beskrivelse af de vejledningsaktiviteter, som eleven har deltaget i, og en beskrivelse af de erfaringer, som eleven har gjort, og som har betydning for valg af uddannelse.

I samtaler og andre vejledningsforløb om uddannelsesplanen har vejledningen sammen med skolen fokus på, om eleven skønnes uddannelsesparat. Vurderingen sker ud fra flere faktorer; faglige, personlige og sociale kompetencer (som blandt andet beskrevet i elevplanen og skolens standpunktskarakterer), sammenhæng mellem disse kompetencer og uddannelsesønske, behov for støtte, udbytte af vejledningsaktiviteter med mere.

Målet er således at flytte så mange som muligt, fra B, C og D til A jf. differentieringsmodellen, gennem vejledningsindsatsen i løbet af 9.klasse.

Ved ikke uddannelsesparate elever vil uddannelsesplanen indeholde en beskrivelse af de andre aktiviteter, som eleven anbefales/vælger, ligesom der udarbejdes en plan for den opfølgende indsats, indtil den unge er fyldt 18 år/er startet på ungdomsuddannelse.

 Afslutning

Man skal være opmærksom på de rammer, der betinger individets mulighed for at udvikle uddannelsesparathed. Her tænker jeg på de objektive samfundsmæssige vilkår uden for individet. Dette perspektiv er der fokus på i vejlederuddannelsen, således at vejlederens forståelse af individets uddannelsesparathed ikke subjektiveres.

Vi skal skabe en reelt inkluderende skole, der giver læringsrum for alle elever. I denne skole skal der være en anerkendende vejledningsindsats, der respekterer det enkelte individs leverum. Desuden skal der være et ungdomsuddannelsesmiljø, der formår at tage afsæt i den enkeltes potentielle læringsmuligheder. Endelig skal der være fokus på den enkeltes opvækst, der giver individet forudsætninger for at navigere i den sociale omverden.

Disse parametre skaber grundlaget for individets valgproces og dermed dets mulighed for at udvikle uddannelsesparathed.

► Litteratur

Duane Brown & Associates (2002): *Career Choice and Development*, San Francisco, CA : Jossey-Bass

Lisbet Højdal og Lene Poulsen (2007): *Karrierevalg, teorier om valg og valgprocesser*, Fredensborg: Studie og Erhverv

► Få mere at vide om, hvordan man arbejder med vejledningsmodellen og differentieret vejledning i de nordsjællandske UU'er hos Per Bram, pbh@ucc.dk.

HØRINGSSVAR FRA UNDERVISERE PÅ DIPLOMUDDANNELSEN I UDDANNELSES- OG ERHVERVSVEJLEDNING VED UCC

Vejledningens strategiske betydning for opnåelse af målene i livslang læring strategierne, fremgår blandt andet af Verdensbankens og OECD's tværnationale undersøgelser af denne. I OECD's evalueringsrapport, peges der på nogle af svaghederne i den danske vejledningsindsats, som menes at knytte sig til, at vejlederne er svagt professionaliserede og at vejledningssystemet er for indad skuende og snævert rettet mod fragmenterede dele af unges karriereforløb (fx gennemførelse af et specifikt uddannelsesforløb). Desuden konkluderes det, at karriereperspektivet generelt er fraværende i den vejledning som tilbydes i uddannelsessystemet og at den ikke adresserer behovet for at relatere vejledningen til arbejdslivets verden.

Desværre bidrager reformen af vejledningsområdet i 2004 til en række kunstige opsplitninger af vejledningen i relation til unge og uddannelse (etablering af UU – centrene), gennemførelse (snævert rettet mod et specifikt uddannelsesforløb) og unges studier (etablering af Studievalg). Nærværende lovforslag ses at fastholde denne fragmentering af vejledningssystemet, og det snævre indholdsmæssige fokus på afgrænsede dele af menneskers karriereforløb, fx i forhold til forskellige livsfaser (ung/voksen) og til problematikker der kan knytte sig hertil (gennemførelse af et uddannelsesforløb). Dette mener vi kan gøre det vanskeligt – hvis ikke umuligt – at fastholde karriereperspektivet i et sammenhængende tilbud om vejledning til alle, sådan som det fx fremgår af målsætningen i Resolution om Livslang Vejledning (2008).

I Regeringens Globaliseringsoplæg fra 2006, lægges der vægt på at alle unge skal have et kvalificeret grundlag for at vælge uddannelse og at dette skal sikres gennem tilbud om **professionel vejledning**. I tråd med OECD's undersøgelse konstateres det også hér, at vejledningen: *fortsat ikke er tilstrækkelig professionel og at der er behov for at styrke vejledernes uddannelse*. Vi finder det uheldigt, at der nu lægges op til den tredje gennemgribende ændring af vejledningens regelgrundlag på blot 6 år, og vi mener ikke, at de initiativer der her lægges frem bidrager til den ønskede professionalisering. Vi finder det desuden betænkeligt at forslaget begrundes i evalueringer som er gennemført af vejledningsinitiativer, som endnu ikke har haft tid til at blive fuldt implementeret (fx Rambøll, 2008). For eksempel, er det under 100 personer som, på landsplan, har afsluttet diplomuddannelsen i uddannelses- og erhvervsvejledning som blev indført ved reformen i 2004. Derfor findes der p.t. ikke et statistisk grundlag for at evaluere om en eventuel professionalisering af det samlede vejlederkorps, faktisk kunne have haft en effekt.

Gennem fjernelse af bekendtgørelsen om gennemførelsesvejledning og en reduktion i taxametret på 35 mio. kr., er der lagt op til at **afskaffe uddannelsesinstitutionernes vejledning** og til at fjerne uddannelseskrauet til de personalegrupper, som fremover tænkes at varetage vejledningen af de svageste grupper af unge – fx de unge som ikke vurderes at være uddannelsesparate. Vi mener at lovforslaget er udtryk for en sammenblanding af problemstillinger, som rettelig "bor" mange forskellige steder og som fx kan udspringe af praktikpladssituationen, eller af elevers manglende faglige færdigheder; behov for

særlige pædagogiske/didaktiske tiltag, eller vanskeligheder med at træffe et karrierevalg. Derfor finder vi det bekymrende, at der fx peges på mentorordninger som universal-løsning, og at disse indføres uden at der eksisterer et fagligt eller metodisk grundlag for disse og/eller overvejelser over, hvad der netop kvalificerer mentorer til at tage sig af de mest udsatte unge (kvalifikationskrav, funktionsbeskrivelse o. lign.).

Uddannelsesinstitutionernes vejledningsindsats har formodentlig haft stor betydning for, at mange unge og voksne i dag gennemfører en uddannelse og for at mange også vælger at videreudanne sig. Det er vores opfattelse at gennemførelsesvejledningen, gennem dennes fokus på elevens personlige mål og på de karriereperspektiver som forskellige uddannelsesforløb åbner op for, potentielt kan spille en stor og afgørende rolle for elevens motivation og vedholdenhed. Men at reducere og omdanne vejledning til blive en del af en såkaldt **fastholdelsesindsats**, er udtryk for en sørgelig og devaluerende omskrivning af den store indsats som uddannelsesinstitutionernes vejledere har ydet gennem det seneste halve århundrede - ikke mindst i relation til de svageste unge.

Regeringens ønske om at gennemføre **uddannelsespligt** for unge under 18 år, mener vi ikke hører hjemme i en lov om uddannelses- og erhvervsvejledning. Vi mener at forslaget er udtryk for en uheldig sammenblanding af regelstyring og at de myndighedsopgaver som knytter sig til administration af denne nye pligt, kan bidrage til at fjerne fokus fra vejledningsopgaven. Vi mener at opgaver som knytter an til overvågning, kontrol og registrering af de unge er uforenelige med opbyggelsen af det tillidsforhold mellem vejleder og vejledte, som vi anser for at være en forudsætning for etablering af en vejledningsrelation. Vi savner desuden debat om dette forslags konsekvenser for uddannelsesinstitutionerne og for de unges frie valg. Vi er desuden bekymrede over den **øgede registrering og samkøring af data**, som lovforslaget lægger op til - ikke mindst i forhold til den påtænkte registrering af alle borgere mellem 18 og 30 år. Forslaget kan tolkes som et brud med tidligere gældende forvaltningsretlige principper, der blandt andet tog afsæt i at myndigheders ret til at indhente og/eller videregive personoplysninger, var knyttet til disses relevans i forhold til en specifik myndighedsafgørelse. Vi savner en debat om de retslige konsekvenser af dette forslag og af den betydning det kan få at pålægge vejledningssystemet yderligere administrative opgaver.

Endelig finder vi forslaget om indførelse af vurdering af unges **uddannelsesparathed** problematisk, ikke mindst fordi der hér ikke skelnes mellem vurderinger på baggrund af specifikke optagelseskrav og generelle vurderinger af uddannelsesparathed (som der desuden ikke findes nogen definition på!). I 1923 oprettede man det første Psykotekniske Institut i Danmark, hvis hovedopgave det var, som det lød, "at forebygge, at ungdommen begik fejlgreb, når den fremtidige livsstilling skulle vælges". Igennem et par årtier gennemførtes de såkaldte "duelighedsprøver", som havde til hensigt at vurdere om den unge egnede sig til at indtræde i en bestemt branche. Disse blev imidlertid afskaffet, blandt andet fordi det aldrig lykkedes at udvikle metoder, som faktisk kunne bidrage til at forudse unges uddannelsesadfærd (fx om de kunne gennemføre en uddannelse). Eksempelvis konkluderede en af datidens undersøgelser, at de unge som "dumpede" til duelighedsprøverne, ofte var nogle af dem som klarede sig bedst i de uddannelser, som de var testet i forhold til.

Dengang som nu, findes der ingen videnskabelige undersøgelser der understøtter ideen om at vejledere - eller andre faggrupper for den sags skyld - kan forudse børn og unges fremtidige (uddannelses-) adfærd. Der er derfor heller ikke udviklet et metodisk grundlag, hvorpå vejledere kan "kigge i krystalkuglen" og forudse om en ung kan gennemføre en uddannelse. Vi mener derfor, at der er en overhængende risiko for at forslaget kan medvirke til at vejledere henvises til at begive sig af med subjektive vurderinger, eller "gæt", fordi de reelt ikke har forudsætninger for at vurdere, det som de bliver bedt om at vurdere. Sammenholdt med den påtænkte uddannelsespligt, og de uddannelsespolitiske mål som er blevet rammesættende for kvalitetsvurdering af vejledningsindsatsen (fx at få flest muligt unge i gang med en uddannelse) mener vi, samlet set, at der med disse forslag er en stor risiko for, at man kommer til at gentage de fejltagelser man gjorde i de Psykotekniske Institutter, ved at tildele vejlederne vurderende, sorterende og dirigerende funktioner.

Lis Boysen, Lisbeth Højdal, Lene Poulsen og Helle Toft, UCC

PROJEKTET: PROGRESSION OG OVERGANG – FRA GYMNASIUM TIL VIDEREGÅENDE UDDANNELSE

v/ Lis Boysen, lektor, UCC.

I projektet, der er finansieret af Region Hovedstaden deltager 21 gymnasiale uddannelsesinstitutioner omhandlende stx, hhx, htx, hf og VUC samt otte videregående uddannelsesinstitutioner. Projektledelsen varetages af Ørestad Gymnasium.

Projektet løber i perioden januar 2010 – december 2012 med 90 projektforbøb.

Formål med projektet

Formålet med projektet er at arbejde med progression i fagene hovedsageligt i afgangsklasserne, at støtte elevernes afklaring af valg af uddannelse, at øge overgangsfrekvensen fra ungdomsuddannelserne til de videregående uddannelser samt at formindske frafaldet ved de videregående uddannelser. Det sker i et samarbejde mellem gymnasiale uddannelser og videregående uddannelsesinstitutioner (LVU, MVU og KVU) i Region Hovedstaden

Målet er

at gymnasiale elever/kursister støttes i at udvikle studiekompetencer således,

- at overgangen til en videregående uddannelse kvalificeres yderligere ved, at eleverne/kursisterne får mere realistiske forventninger til det at være studerende ved de givne uddannelser. Projektet lægger vægt på at udvikle studiekompetencer gennem undervisning i de gymnasiale uddannelser i samarbejde med videregående uddannelser at der udvikles modeller til samarbejde om progression i undervisningen og overgang til de videregående uddannelser således,
- at elevernes/kursisternes motivation for at påbegynde en videregående uddannelse øges
- at effekten bliver, at frafaldet ved de videregående uddannelser formindskes.

at der etableres og udvikles netværk således,

- at deltagende lærere fra den gymnasiale sektor samt de videregående uddannelser på KVU, MVU og LVU niveau samarbejder i bæredygtige netværk med fagligt og didaktisk sigte.

Hovedaktiviteter i projektet

Projektet har et fagligt pædagogisk perspektiv, der kan være med til at forberede gymnasieeleverne til de krav, der stilles på de videregående uddannelser. Hensigten er at styrke de unge i deres valg, således at de får et realistisk indblik i de studiekompetencer, der kræves ved de videregående uddannelser (herefter VU). Det mere langsigtede perspektiv er, at de involverede lærergrupper opnår større viden om hinandens vilkår. Dvs. aftagerinstitutionerne kan tilpasse de faglige krav til de optagnes reelle kompetencer,

og afleveringsinstitutionerne kan forberede eleverne på de ønskede studiekompetencer. Dette sikrer projektets bæredygtighed.

Det er vigtigt for projektet, at den forlagte undervisning, der foretages på de videregående uddannelser, er en del af den obligatoriske undervisning i gymnasiet/HF. Dette fremgår af selve modellen for undervisningssamarbejdet.

Projektmodellen

Grundidé

Der er tale om forlagt undervisning på en videregående uddannelsesinstitution. Forløbet er en del af den obligatoriske undervisning i de gymnasiale uddannelser. Forløbet udvikles konkret i et samarbejde mellem de deltagende undervisere fra de gymnasiale uddannelser (herefter GU) og VU. I dette udviklingsforløb opstilles fag- og kompetencemål i relation til det fag eller de fag, der indgår i forløbet, samt hvordan forløbet evalueres.

Hvert forløb beskrives – herunder fagmål og kompetencemål - og det evalueres inden det lægges ud på projektets webportal. Det sker i samarbejde med projektets sekretariat og projektarbejdsgruppen, der tager sig af den overordnede planlægning.

Forløbet kan have mange udformninger, men skal bæres af lærergruppens fælles faglighed. Typisk vil eleverne blive undervist af VU-lærere, men GU-lærere kan også undervise på VU, VU-lærerne kan undervise på GU etc. Opgaven evalueres af lærerne fra VU og GU i fællesskab.

Formmæssigt forventes der at blive tale om oplæg, undervisning, vejledning, øvelser, laboratoriearbejde og evaluering ved såvel studerende som undervisere fra VU. Det egentlige indhold og forløb planlægges i et konkret samarbejde mellem undervisere fra VU og GU, idet målet er et såvel fagligt som brobygningsunderstøttende forløb, hvor eleverne får et retvisende indtryk af krav, niveau, muligheder og udfordringer i den konkrete videregående uddannelse.

Kompetenceudvikling og netværksdannelse

I forbindelse med det institutionaliserede udviklingssamarbejde mellem undervisere på VU og GU forventes der en kompetenceudvikling af undervisere på begge uddannelsesniveauer gennem udviklingen af de enkelte forløb.

Netværksdannelse

Det er vigtigt for projektet, at der løbende etableres udviklingsnetværk til faglig og didaktisk udvikling, således at der udvikles en fælles viden om faglige kompetencer og studiekompetencer, der arbejdes med i de gymnasiale uddannelser og faglige og studiemæssige krav/forventninger, der er på VU til kommende studerende. Ved det fælles udviklingsarbejde og gennemførelse af undervisningsforløbene arbejdes der med at opbygge et fælles begrebsapparat inden for de faglige og didaktiske områder.

Det er vigtigt for projektet, at der dannes netværk både mellem undervisere på de forskellige uddannelsesniveauer og mellem institutionerne.

 Aktiviteter i foråret 2010**Startkonference**

Tirsdag d. 2. februar deltog repræsentanter fra de deltagende uddannelser i en startkonference på Ørestad Gymnasium i forbindelse med projektet: Progression og overgang. Et projekt finansieret af Region Hovedstad.

Konferencens sigte var at få etableret netværk og samarbejdsflader mellem repræsentanter fra de forskellige uddannelser.

Rektor Allan Kjær Andersen, Ørestad Gymnasium, bød velkommen til konferencen.

Lars Ulriksen, Institut for Naturfagernes Didaktik, KU, holdt et oplæg om "Typer af vanskeligheder for studerende, der starter på videregående uddannelser", hvorefter Lis Boysen, Professionsinstitut for Didaktik og Læring, UCC og Steffen Søndergaard, Ørestad Gymnasium redegjorde for projektets ideer og fremtidige arbejde.

Undervisningsminister Bertel Haarder lagde i sin tale vægt på vigtigheden af, at der arbejdes med at kvalificere overgange mellem det gymnasiale niveau og de videregående uddannelser, mens Jon Fuglsang, Studievalg København, afsluttede konferencen med et oplæg med titlen "Hvad er det, de unge lægger vægt på, når de vælger uddannelse".

I foråret 2009 har der været gennemført otte pilotprojekter, de fleste af kortere varighed. Eksempelvis kan nævnes: Læring og didaktik, Dynamiske stjerner, Radiobølger i praksis, William Shakespeare, Børnelitteratur og pædagogik. Det forventes, at der afvikles 25-30 forløb i undervisningsåret 2010 - 2011.

- ▶ **Kontaktperson: Lektor Lis Boysen, Professionsinstitut for didaktik og læring.**
Mail: lbo@ucc.dk

- ▶ **En hjemmeside til projektet er under opbygning:**
www.ecbu.net/progression-overgang

MENTORSKABER OG MENTORORDNINGER – EN REFLEKSIV LÆREPROCES

v/ Anette Bjerregaard Hansen, adjunkt, VIA UC og Lone Nordskov Nielsen, lektor, VIA UC

I forbindelse med revideringen af studieordningen for Diplomuddannelsen i uddannelses- og erhvervsvejledning i juli 2009 blev der tilføjet to nye valgmoduler ”Mentorskaber og mentorordninger” og ”Interkulturel vejledning”. I januar 2010 startede vi det første forløb ”Mentorskaber og mentorordninger”. Valgmodulet er nyskabende i denne diplomuddannelses sammenhæng, da det både i undervisningen og i bedømmelsen arbejder ud fra portfolioemetoden. En af hovedtankerne i portfolioarbejdet er, at man skal udvikle evnen til at reflektere over egen læring. Derfor skal portfolioen altid afspejle den metakognitive dimension: hvordan den studerende tænker og reflekterer over læreprocesser.

I studievejledningen hedder det:

Formålet med modulet er at den studerende tilegner sig viden om og forudsætninger for at kunne indgå i og perspektivere mentorordninger i forhold til børn, unge og voksne med behov for et mentorskabs særlige støtte.

Modulet afsluttes med en mundtlig prøve ud fra en skriftlig præsentationsportfolio, der bygger på den studerendes arbejdsportfolier. Præsentationsportfolioen skal indeholde refleksioner over et tema eller en problemstilling fra modulets indhold. Den udgør en systematisk og målbevidst udvælgelse af skriftlige refleksioner med reference til relevante teorier samt overvejelser over egen læreproces. Refleksionerne skal have en undersøgende karakter eksempelvis i forhold til:

- Identificere dilemmaer og barrierer
- Personlige overvejelser og anfægtelser
- Forudsætninger og konsekvenser ved et givent tiltag
- Menneskesyn og etik

Studieplanen havde følgende overskrifter:

- 1) Mentorbegrebet og dets forankring. Portfoliometoden og refleksive læreprocesser
- 2) Eksklusion og inklusion i samfundsperspektiv
- 3) Roller, relationer og positioneringer
- 4) Menneskesyn og menneskeforståelse
- 5) Identitetsdannelse og læreprocesser
- 6) Magt, etik og professionalitet
- 7) Afrunding via casearbejde. Dilemmaøvelser. Evaluering

Udfordringen på dette modul er flerstrengt: der skal formidles noget teori, som professionaliserer mentorarbejdet og samtidig skal der arbejdes med den reflekserive læreproces. Som undervisere skulle vi arbejde med at udvikle en portfoliokultur, hvilket indebar en anden planlægning, organisering og undervisningsform og de studerende skulle lære at arbejde med selektion, refleksion og vurdering. Dette arbejde har rykket ved rodfæstede adfærds- og rollemønstre i undervisning og i bedømmelse.

Det giver god mening at arbejde med portfoliomethoden netop på mentormodul, da kravene til en professionel mentor er at sætte læreprocesser i gang hos mentee:

"Mentorskab er en dynamisk relation mellem en mentor og en mentee, som bidrager til at inkludere udsatte og marginaliserede unge frem mod at blive selvbestemmende på kvalificeret vis". (Day, Harck, Kaiser, "Den reflekterende mentor", VUE 2009)

Det kræver særlige kompetencer at være mentor. Ingen er fødte som professionelle mentorer, det er noget man bliver. Noget man bliver god til, hvis man træner og reflekterer og selv arbejder med læreprocesser. Mentor skal kunne gøre den tavse verden italesat. Det skal han gennem refleksioner og fortællinger, billeder og dialog.

Vi har derfor opbygget mentormodul på en sådan måde, at de studerende under hele forløbet træner deres reflekserive evner og træner blikket for forskellige måder at sætte læreprocesser i gang på.

En undervisningsgang starter ofte med refleksioner over sidste gang og det læste stof. De studerende øver sig i at skrive deres refleksioner ned, når de har læst en artikel for at øve sig i at tænke "det nye stof" ind i "det gamle stof" og være bevidst om, om "det forstyrrer" eller om det "bekræfter".

Dernæst er der et nyt teoretisk stof, som bliver præsenteret på den håndholdte old school måde: Ingen power point præsentationer eller lignende, tavleskrivning og -tegning, en langsom gennemgang med diskussioner og digressioner undervejs. De studerende er aktive skrivende, noterende, diskuterende og reflekterende - individuelt eller i mindre eller større grupper. Refleksionsnoterne skal senere bruges i de studerendes præsentationsportfolie.

En del af de studerende var, overraskende nok, skeptiske over for arbejdsmethoden. De udtrykte at de bedst lærte på "den gamle måde". Under evalueringen gav de samme studerende udtryk for at de til deres egen overraskelse var blevet meget begejstrede. De var begejstrede, fordi de følte sig mere engagerede i undervisningen og kunne mærke, at de havde lært mere end de plejede. De kunne godt lide, at der blev brugt tid på diskussioner og refleksioner. Alle var enige om, at det havde været spændende, udfordrende og tankevækkende. Der var gode forslag til ændringer og forbedringer fremadrettet i form af større klarhed fra starten omkring arbejdsportfolie og de skriftlige notater.

For os undervisere har det været spændende og udfordrende. Udfordrende fordi vi haros selv mere på spil, da det er sværere at planlægge og styre hvad der vil ske. Spændende fordi vi begge har kunnet mærke begejstring og stor motivation til at udvikle dette modul.

DEN INTERNATIONALE VEJLEDERKONFERENCE I IAEVG, NOVEMBER 2009

v/ Carla Tønder Jessing, lektor, VIA UC

Konferencens tema og indhold i 2009: "Transforming careers – unleashing potential"

Konferencetemaet betyder på dansk noget i retning af 'at transformere karrierer og frigøre potentialer'. Hovedtalernes indlæg var derfor rettet imod dette tema, f. eks. talte professor Jim Bright fra Australien om "Shift happens", hvor han på meget kreativ vis illustrerede, hvordan karriereveje ikke lader sig planlægge, fordi uforudsete skift og ændringer sker, og at vejledning kan medvirke til at finde kreative strategier til at møde (livs-)ændringer med. I forlængelse heraf holdt Jim Bright senere samme dag oplæg med titlen "Hinsides personlig mestring" om en ny forståelse af personlig og karrieremæssig udvikling baseret på Karriere-Kaos-Teori. I dette oplæg deltog én af 'the grand old men' i vejledningsforskningen, John Krumboltz fra Stanford University, som diskussionspartner, hvilket tilføjede oplægget et helt særligt teoretisk og historisk vingesus.

John Krumboltz og Jim Bright

En anden hovedtaler var professor Linda Tuhwai Smith fra New Zealand, der som navnet antyder, er maori, og hun talte under overskriften "Den velplanlagte karriere, jeg kunne have haft – hvis jeg havde forestillet mig selv i en karriere og havde planlagt den" – en dybt engageret tale om maoriernes situation i uddannelsessystemet i NZ og om hendes egen irregulære karrierevej og arbejde for maoriernes uddannelse.

Af andre hovedtalere vil jeg nævne de to direktører for Canadian CareerDevelopment Foundation (CCDF) Lynne Bezanson og Sareena Hopkins, begge forskere og vejledere, og begge involveret i det meget spændende tværcanadiske forskningsprojekt om evidens for vejledningens virkninger, som bl.a. William Borgen fra University of British Columbia har holdt oplæg om i Danmark flere gange. De to holdt et fælles oplæg om "Lessons in resilience", som nærmest kan oversættes til 'læring eller erfaring med ukuelighed eller livskraft'. I oplægget sammenkædede de ukuelighed og livskraft i det personlige liv med ukuelighed og livskraft i karrieren.

Workshops eller "sessions"

Der var et stort og meget varieret udbud af workshops med præsentationer af forskning, p.hd.-projekter og politikudvikling på vejledningsfeltet. Præsentationerne er hver gang organiseret under forskellige kategorier – selv valgte jeg flere workshops i kategorien 'voksenvejledning', bl.a.:

- H. Kasurinen fra Undervisningsministeriet i Finland, der fortalte om et spændende udviklingsprogram for voksenvejledning i Finland
- F. Douglas fra New Zealand, der forsker i vejledtes bevidsthed om effekten af vejledning. Titlen var: "Hvis du holder af dit arbejde, takker du så en vejleder?"
- Bryan Hiebert og Lynne Bezanson fra Canada, der fortalte om deres evaluering af effekten af øget karrierevejledning i små og mellemstore virksomheder
- R. Virtänen og A. Lapanjuuri fra Finland, som fortalte om og viste redskaber til individuel karriereplanlægning i voksenuddannelse.

Undertegnede holdt selv oplæg om evalueringen af de 22 voksenvejledningsnetværk, og der var glædeligvis stor interesse for resultaterne og anbefalingerne.

► Om foreningen IAEVG

Den internationale forening af vejledningsforskere, -praktikere og -beslutningstagere afholder 1-2 konferencer om året, udgiver nyhedsbreve, og arbejder for at fremme kvalitet i og professionalisering af vejledning i alle medlemslande. Meget af arbejdet er ganske frivilligt og ulønnet, og alligevel ydes der et stort og meget kvalificeret arbejde, bl.a. i tilrettelæggelsen af konferencerne. På konferencen i november 2009 trådte IAEVGs højt respekterede formand Bryan Hiebert fra Canada tilbage på grund af sygdom, og Lester Oakes fra New Zealand indtrådte i hans sted – en værdig og engageret afløser.

► Konferencen 2010 afholdes 8.-10. oktober i Bangolora i Indien.

► Læs mere på IAEVG's hjemmeside: www.iaevg.org

FRA SMØREKANDE TIL ELEKTRONISK FODLÆNKE – VEJLEDNING VED EN KORSVEJ?

DEN ÅRLIGE VEJLEDERKONFERENCE FOR VEJLEDERE VED UU
OG ERHVERVSUDDANNELSER MAJ 2010

v/ Lene Poulsen, lektor, UCC

Den 6.-7. maj 2010 var mere end 150 vejledere samlet på Nyborg Strand til den årlige konference for vejledere ved erhvervsskolerne og UU for blandt andet at drøfte Ungepakke 2 og konsekvenser for vejledningsområdet, således som de tegner sig i forlængelse af Ungepakke 2.

Konferencen var arrangeret af VUE/UCC i samarbejde med vejlederforeningerne ved erhvervsuddannelserne.

Konferencen satte spørgsmålstejn ved, hvor vejledningen bevæger sig hen, når den spændes for den uddannelses- og beskæftigelsespolitiske dagsorden, og spændingsfeltet blev allerede ved begyndelsen af konferencen grundigt ridset op gennem oplæg fra henholdsvis Jens Erik Kristensen, DPU, Aarhus Universitet og kontorchef Steffen Jensen, Vejledningskontoret i UVM.

Professor Steven Brown fra Loyola University, Chicago, som tidligere på året gæstede København som hovedperson på UCC's konference om Social Cognitive Career Theory (SCCT), havde i sit oplæg særligt fokus på forebyggelse af frafald ud fra et socialkognitivt karrierevejledningsperspektiv. Oplægget blev fulgt op i Lisbeth Højalds velbesøgte workshop om "Vedholdenhed og holdbare valg – hvad og hvordan?" Som titlen antyder, introducerede workshoppen en alternativ diskurs i forhold til regeringens, idet ord som "fastholdelse" – der signalerer øget vægt på institutionsperspektivet i vejledning, her er erstattet af "vedholdenhed" – altså: Hvordan kan vejlederen bidrage til at stimulere den enkelte vejledtes tanker og handlinger med hensyn til at overvinde barrierer i et uddannelsesforløb?

Lisbeths workshop var en ud af otte, som alle bidrog med hver deres vinkel på vejledningens udfordringer i den nærmeste fremtid. Titlerne på de øvrige workshops var:

Hvordan fastholdes vejledningsperspektivet i en fastholdelsesstrategi v/ Lis Boysen

Unge selvdestruktivitet v/ Per Straarup Søndergaard

Har vi en aftale? v/ Hanne Knudsen

Etik og vejlederes ansvar – etiske principper og cases v/ Benny Wielandt

Vejledning i fællesskaber v/ Rie Thomsen

Vejledning af etniske unge v/ Reza Sedighishiraz

Differentiering af vejledningsindsatsen v/ Per Bram

En af vejledningens "grand old men", Jakob Lange fra Københavns Universitet, sluttede konferencen af i veloplagt kritisk "freestyle", med humorfyldt hudfletning af ALLE vejledningens aktører – fra politikere over opdragsgivere til vejlederne selv! Således kunne alle drage på weekend med et godt grin – og stof til eftertanke!

- ▶ **Vejlederkonferencen er årligt tilbagevendende, så sæt allerede nu kryds i kalendere den 5.-6. maj 2011. Konferencematerialer kan læses på VUE's hjemmeside www.vejledning.net**

